

HALINA TARASZJUK Harmonia mundi

Az asszony lenézett az üres, kertes udvarra, s megpillantotta az elit lakóparkhoz egyáltalán nem illő három, szárnalmas külsejű alakot. „Úristen, alszanak ezek egyáltalán? – gondolta bosszúsan. – Már öt óra!” Kegyetlenül érezte magát az éjszaka folyamán megivott üveg Napoleon-konyak és a doboz Parlament cigaretta után. Az utóbbi időben a *drink* (ahogy amerikai unokái emlegették az ivást) nem hozta meg neki sem az erkölcsi, sem a fizikai megkönnyebbülést. Ellenkezőleg, sajgott a mája, kiszáradt a szája, hasogatott a feje, a könnyű eufóriát súlyos depresszió vagy hisztérikus rohamok váltották fel. Azok hárman, ott lent, a hajnali árnyak között, háttérben az ápolt gyepvel, a nyírt sövényvel, az egyenletes és tiszta ösvényekkel, csak bosszantották, ahogy egy csapat kóbor kutya is bosszantotta volna, amelyek mást se tudnak, mint odapiszkolni és fertőző betegségeket terjeszteni. De visszatérni sem akaródzott a néma telefonhoz, a szesz és cigarettafüst szagú hálószobába, és hogy legalább egy kicsit elszakadjon saját problémáitól, borús tekintettel figyelte, amint azok ott hárman, furcsán – egymás után, körben – mozognak a központi sétányon az udvar belseje felé.

– Nézd már! Még van kedvük vigadozni! – csodálkozott. – Magasságos ég! Jókedvük van!... Az egyik embernek keserűség az élete, az ilyen meg jól érzi magát! Még boldog is!

Gyakran látta a háromtagú társaságot az udvaron a szemetes kukák körül. Olykor gondolt rájuk, és ha nem is egészen friss, de azért még ehető élelmiszereket tett a kuka mellé. „Hadd egyenek valamit!” – mondta ilyenkor magában világfájdalmas hangon. Merthogy alamizsnálkodásra nem volt lehetősége – sem metróval, sem más tömegközlekedési eszközzel nem járt, és azok az utak is ismeretlenek voltak előtte, ahol a szegények járnak –, ezért olykor még friss halszeletet is kitett nekik, de nem a szemetes zacskóba, hanem valami színes, vidám hangulatú reklámszatyorba.

– Ne szoktassa ide a hajléktalanokat, asszonyom – szólt rá feddőleg az egykori tanítónő szigorúságával a házmesterné, amikor egy reggel tetten érte a felebaráti szeretet gyakorlásán.

– Felőlem maga is elviheti – válaszolta szelíden a földkerekség szűkölködőinek oltalmazója, a szemetes alamizsnálkodást gyakorló asszony. Ahogy beült ezüstös metál Volvójába, félszeggel még látta, mennyire elsápadt sértett méltóságában a jóság, bölcsesség és az örök értékek egykori magvetőjének arca.

Azok hárman időről-időre eltűntek, többnyire azonban a fűben heverésztek egymás mellett a fa alatt, a domb oldalában (a padokra vagy nem merészkedtek fel, vagy pedig kényelmetlennek találták őket), eggyé olvadtak a tájjal, szürkén, csiszolatlanul, mint a lakópark területén szétszórt kötőbök, amelyek a tervezők zseniális elgondolása szerint az érintetlen természet illúzióját keltették a környező, emberi kéz alkotta urbanizáció közepette.

Ám ekkor... A Dnyipro felől fújó szellő kellemesen hűsítette az asszony másnaposságtól nehéz fejét a tizedik emeleti erkélyen, és lassú, egyhangú gondolatait nagyobb pörgésre készítette. Ám ekkor (az asszony valami hasonlatot keresett)... Ennek a három alaknak a viselkedése, mozgása nagy, őskori madarak vagy hullók násztáncára emlékeztette, csöndesen keringtek az udvar aranylóan zöldes kikötőjében. Jobban szemügyre véve őket, azt is észrevette, hogy a hármából ketten, akik a csavargók szokásos öltözékét viselték – valami nadrághoz és inghez hasonló, de inkább semmihez sem hasonló ruhafélét – a társaság harmadik tagja előtt (minden kétséget kizáróan, ő volt a nőstény) olyan hihetetlen hímtáncot lejtettek, hogy Petipa is megirigyelhette volna! Nyilván tették a szépet a nőstényüknek. Ezek a megrogzított alkoholisták kidüllesztették horpadt mellkasukat, s mint megtépázott vén kakasok hol ugrottak egyet, hol magukat riszálva jártak, körbe, körbe... Sajátosan kellett magukat (az asszony ezalatt az erkélyen szinte teljesen kijózanodott), mintha azt mondanák: engem válassz! Hát, igen, s én még azt hittem, hogy ezek poligámok, akár a kóbor ebek. Ez a nő pedig... (A gőgös utálkozás, mintha víz mosta volna le, eltűnt az asszony arcáról.) Ez a nő! Édes Istenem, ez a szederjes arcú, az olcsó mérgektől puffadt roncs, magát illegetve kacérkodott, szemlesütve, akár egy tizenhat éves falusi szüzlány! Egyszer csak (lehet, hogy színészné volt azelőtt?) büszkén hátravetette a fejét, és akár egy filmszínésznő, szinte királynői pózban előre lépett, mintegy mesze üzve elragadtatástól megmámorosodott hódoló népes körét.

Az egész jelenet annyira természetes és őszinte volt, a résztvevők pedig olyan kimondhatatlanul lelkesek és boldogok, hogy a tizedik emeleti erkélyen álló asszonynak szinte elállt a lélegzete.

– Harmonia mundi... – sottogta elképedve –, hát itt van, ez az elérhetetlen és átkozott harmonia mundi... A világ és a lélek harmóniája – harmónia a világgal és önmagaddal! Lám, kik részesülnek az isteni kegyelemben – a társadalom kivetettjei, a megaláztatottak!

A kozmikus igazságtalanság tragikus felfedezése annyira megdöbbentette, hogy váratlanul (ahogy ez különleges esetekben már előfordult vele) felröhögött, mint bolond lány a réten.

Az önkéntelen, durva röhej fájdalmasan hasított bele a napkeltétől bearanyozott, riadt, hajnali csöndbe, visszhangzott az impozáns magaslatok falai között és lemállott vakolatként hosszasan hullott a mélybe.

Azok hárman, ott lent, mint marionett-figurák össze-rezzenek a váratlan, csúfondáros hangtól, mind egyszerre odanéztek, tátott szájjal, dermedten és védtelenül, akár a gyerekek.

Az asszony gyorsan az erkély mélyére húzódott, szidta önmagát meggondolatlanságáért, egyszersmind azonban önző módon mentséget is talált:

– De hülye vagyok! Megtaláltam, mivel szórakozzam. Még meglesnek valahol és leütnek. Sem szellemi színvonaluk, sem társadalmi helyzetük nem tartja vissza őket.

Magát okolta a világ bajaiért, miközben visszament a hálószobába. Az órára pillantott: fél hat volt. Lelkében nyugtalanságot és undort érzett, mintha idegen hálószoba-titkokat lesett volna meg. Nem, inkább üzekedő kutyákat, persze csak úgy, véletlenül, de egy taknyos kamasz kíváncsiságával.

Leült a vetetlen ágy melletti fotelba, és tárcsázta a férje mobilszámát, majd a nyaralójukat hívta. Egyik sem válaszolt.

Az asszony nagyot sóhajtott, szemét becsukta, könnyet csalva ki belőle, s ettől újra meg újra a reménytelen kétségbeesés pokoli köreibe jutott. Hogy ne gondoljon a férjére, az iménti három embert képzelte maga elé, akik – úgy tűnt neki – a bukást, az erkölcsi széthullást, a degradáció utolsó stádiumát testesítették meg. Rosszabbak az állatnál! Mosdatlanok, tetvesek, az utcán alszanak, hulladékot esznek... ők maguk is hulladék-emberek, s mégis, milyen remegő érzésekkel, mekkora odaadással nézett az a csavargó arra a nőszemélyre! Mint egy királynőre! És ez a vérbajos szakadt csaj úgy lépdelt előtűk, mint egy királynő! Mint a világ királyné asszonya! Talán nem is a földön járt! *Én* így sohasem jártam. Persze, arra sem emlékszem, megismertem-e valaha is a balgák boldogságát. Még komszomolista éveimben sem, amikor falkában jártak utánam a kábé-titkárok és az örökké részeg, hímnemű alkotó ifjúság. Talán, mert mindig sokat vártam az élettől? Pedig az él békében a világgal és önmagával, aki kevéssel is beéri, azzal, amit az Isten ad. De, Uram, akkor hogyan értsem az evangéliumi példázatot az elásott talentumról? És hogyan a mezők liliomáról, melyek nem vetnek és nem aratnak, és a királynénál is szebb ruhájuk van? Szóval, mit ír erről a Szentírás? Nem, én bizony kevéssé igazodom el ebben a világban. Főképp azt nem értem, miért van a lelkem tele gyűlölettel és sérelemmel, mint fortyogó szurokkal. Minek akkor ez a lakás, a pénz, ez a sok rongy, ha egy utolsó csavargó nőt is irigyelnem kell? Ha magamnak is, akár egy utolsó koldusnak, mindent kunye-

rálnom kell, egy jó szót, egy kis jóindulatot valakitől, aki állítólag a legközelebb áll hozzám? Persze, minek is szépitsem, koldus vagyok én is. A házak, a kocsi, a vállalkozások, a bankszámlák – mind a férjem nevének vannak. Minden, amim van – néhány exkluzív rongy párizsi divatszalonokból, melyek rég nem mennek rám, egy gyári bizsut tartalmazó dobozka és egy fél lakás. Ez minden, ami az enyém! Ő bármelyik pillanatban kidobhat az utcára egy szál kombinéban, s élhetek a melltartómba varrt gyémántokból. Aztán idehoz egy fiatal, a gazdag vénemberek utáni hajszában lesóványodott, szemtelen vadmacskát. Manapság mindenütt ilyen égimeszelőket reklámoznak. Nem, az ura ezt nem merné megtenni, tart a gyerekektől. Persze az ilyenek semmitől és senkitől sem riadnak vissza. Istenem, miért van az, hogy engem folyton csak átvernek, becsapnak, elárulnak, gyűlölnék, semmibe vesznek? Miért? Mit vétettem?

Az asszony rémülten vette észre, hogy lelkében a negatív érzések tömege már-már eléri a kritikus szintet, és ő mindjárt felrobban, mint egy túlfűtött gőzkazán. Ettől a fantáziálástól, a magány és az önsajnálát hasító érzésétől menekülve szeretett volna telefonálni valakinek, beszélni valakivel, szerette volna elpanaszolni az őt ért sérelmeket, kiönten a lelkét. Egy közeli, együtt érző léleknek, aki legalább meghallgatná őt. De a jó barátok és rokonok már régen elmaradoztak mellőle. A gyermekei külföldön, nagyon messze élnek, ott, ahol ilyenkor még éjszaka van. Egykori jó barátnőit már régóta az ellenségei közé sorolhatta. A szomszédokkal pedig ebben a lakóparkban nem szokás bizalmas kapcsolatot létesíteni: vagy úgysem értik meg őt, vagy ellene fordítják a hallottakat. Teljes társtalanság. Akár ezeket a hajléktalanokat is idehívhatja. Miért is ne? Istennek eme teremtményei nem adnak, nem vesznek, legfeljebb bolhát hoznak a házba. A gonosz kárörvendezéshez pedig nem elég rafináltak.

Ezzel az örült ötlettel kirohant az erkélyre, egyik végéből a másikba szaladt, szemével végigpásztázta a gyepet és a domboldalt. De a három embert, akik az ő kertjükben, ezen a fűvön, az itteni szeméttárolók mellett töltötték szinte a nap huszonnégy óráját, mintha a föld nyelte volna el. Eltűnésük miatt olyan határtalan magányérzet fogta el az asszonyt, hogy sírva rohant vissza a szobába, felkapta a telefont, tárcsázott, de ezúttal sem válaszoltak hívására. Erőtllenül zuhant a fotelba, lehuntya szemét és szabadjára engedte elgyötört képzeletét. Mint egy sérelmektől és kielégületlenségtől felkorbácsolt, mocskos utcanő, szadista, mazochista elégedettséggel kezdte képzeletben felidézni a pornófilmekből ismert, undort keltően leplezetlen jeleneteket, amelyeket éjszakánként kilométerszámra nézett a videóján, szerzetesi magányában. Ilyenkor elképzelte, hogy az ál-

latias játékok főhőse a tulajdon férje, meztelen csajokkal körülvéve. A fantáziálás felébresztette benne a hús kívánságait, szinte önkívületbe került.

– Átkozott klimax, átkozott világ, átkozott élet...

Zihált, érezte a kitörni készülő vulkánt, amely időről-időre, mint Pompejít, váratlanul forró lávával borította el. Az örület közeledte egyszerismind ijesztette, de fel is oldotta a gyűlölt világ kö-

töttségei, mindenféle kötelességek alól, úgy érezte, hogy nem kell megalázkodnia, kínlódnia féltékenységében, eltűrnie férje hűtlenkedéseit, a fiatalka barátok telefonhívásait. Szabadjára engedte érzéseit, személyekre való tekintet nélkül, rangjuktól, állásuktól függetlenül, káromkodott, mint egy börtöntöltelék, összetört mindent, ami a keze ügyébe akadt. Hisztériás rohamai rendszerint a férjével folytatott botrányos veszekedésbe torkolttak. Majd amikor egyszer féltékenységi rohamában Martinival öntötte le a férje sajtótitkáróját, aki hogyhogy nem valamelyik nagykövet felesége volt, a férje többé nem vitte őt társaságba, nem hívták ban-

Eigel István rajza

kettek, állami ünnepek alkalmából rendezett fogadásokra, még a férje baráti körében hagyományos szombati víkendekre sem.

A vulkán kitörni készült. Az asszony érezte forró leheletét, maga is fulladozott, a forróság tetőtől talpig minden pórusát átjárta.

Hogy megmeneküljön a belső tűz hevétől, az éjjeli szekrényre borulva gyógyszerek után kutatott, tenyerébe gyűjtötte a pirulákat, majd egyszerre bevette valamennyit, a fehér, rózsaszín, világoskék, kávébarna színű tablettákat, elhízás ellen, májbántalmakra, vesepanaszokra, szívre, nyugtatókat, altatókat, drága, külföldi gyógyszereket, melyeket neki hoztak az ismerős diplomaták, üzletemberek, a férje adósai és egyéb lekötelle-

zettjei. Öklendezett a gyógyszerektől, de a tűz nem akart megszűnni, egész belseje kohóként fortyogott.

Azután valaki megpaskolta elgémberedett arcát, a fürdőszobába cipelte, hideg vizet fröcskölt rá, a torkába nyúlt vastag, szőrös ujjával, amitől felfordult a gyomra, úgy érezte, kiszakadnak a belei, a szeme is bevértzett. Majd egykedvűen ült a szalonban a díványon, kifejezéstelen,

véreres szemekkel nézte puffadt, szederjes arcát a tükörben, és hallotta, hogy a férje mentőket hív, s míg várta őket, idegesen járkált a szobában, ügyet sem vetve reá, majd, amikor megjöttek, levéltárcájából egy százdollároszt húzott elő, és a mentőorvos orra alá tartva, elmentmondást nem tűrő hangon kijelentette:

– Gombamérgezése van. Vagy inkább szívroham. Mossák ki és hozzák haza. Csak semmi felesleges vizsgálat! Nehogy nekem az elvonósok hozzányúljanak! Megértette? Úgy intézze, hogy egyikünknek se legyen kellemetlensége belőle.

Azután két megtermett mentős karon ragadta és kivitte a lakásból, betuszkolták a liftbe, majd egy felismer-

hetetlen rendszámú mentőkocsiba dugták, erővel egy kényelmetlen hordágyra fektették. Nem tiltakozott. Könnyedén ringatózva az iránta közömbös világ iránti teljes közöny lágy hullámain, s arra gondolt, hogy most, először életében kellemesen, kiegyensúlyozottnak érzi magát.

Amikor a mentőkocsi lassan kigördült az udvarról a forgalmas utcára, az asszonynak úgy rémlett, mintha az autó elsötétített ablakán a reggeli csavargókirálynő lesett volna be. Megvető mosollyal nézte, ami most még jobban eltorzította a leskelődő céklaszínű arcát, ám a szemében valami cinkos együttérzés is megvillant. A fekvő asszony össze-rezzent, és inteni próbált kísérőinek, hogy állítsák meg a kocsit, de azok szó nélkül visszanyomták őt a hordágyra.

Misley Pál fordítása